

Національна медична академія Португалії. Національна медична академія Португалії є провідною науковою установою країни у сфері медицини. Її діяльність дає змогу координувати розвиток різних галузей медичної науки, інтегрувати їхні здобутки у світовий науковий простір.

Академія була заснована 30 липня 1991 р. на базі Товариства медичних наук Лісабона. Ініціатором створення академії був проф. Джоао Рібейро да Сільва. Діяльність академії продовжила славетні наукові традиції вищезгаданого товариства, яке функціонувало з 1822 р. Варто відзначити, що ідею створення Академії медичних наук висунув ще король Португалії Педру V у середині XIX ст. Утім, через низку обставин реалізувати цей проект вдалося мало не через півтора століття¹.

У своїх діях академія керується статутом, прийнятим 30 липня 1991 р.

Члени академії поділяються на дійсних, асоційованих, почесних та іноземних.

Членами академії можуть бути обрані вчені, які зробили значний внесок у галузі: фізіології; патофізіології; біотехнологій; фармакології; охорони здоров'я населення; хірургії; історії медицини тощо.

Вищим керівним органом академії є Генеральні збори. Вони обирають членів академії та виключають їх зі складу останньої, вносять зміни до її статуту. Генеральні збори скликаються, як правило, раз на рік (зазвичай – 31 березня). У перервах між зборами управління академією здійснює рада, що складається з президента, двох віце-президентів, секретаря та скарбничого. Станом на 2012 р. президентом академії є Жоао Лобо Антуньєс².

Академія має такі джерела фінансування: державні асигнування; членські внески, гранти, благодійні пожертви, заповіти, кошти від продажу видань академії тощо³.

До основних завдань академії належить: ведення науково-дослідної роботи в галузі медицини й біотехнологій; участь у програмах з університетської та післядипломної медичної освіти, сприяння вищим навчальним закладам у підготовці наукових кадрів у медичній галузі;

---

¹Acta da Fundação da APM [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academianacionalmedicina.pt/Historia/details.aspx?tabid=2155&code=pt>.

²Sociedade de Ciências Médicas de Lisboa [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academianacionalmedicina.pt/Backoffice/UserFiles/file/Documentos/Acta%20de%20Funda%C3%A7%C3%A3o.pdf>.

³Sociedade de Ciências Médicas de Lisboa [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academianacionalmedicina.pt/Backoffice/UserFiles/file/Documentos/Acta%20de%20Funda%C3%A7%C3%A3o.pdf>.

розроблення та реалізація програм охорони здоров'я населення; підготовка інформаційно-аналітичних матеріалів з питань медичної науки й охорони здоров'я на замовлення органів державної влади та управління, відомчих установ, бізнес-структур і громадських об'єднань; науково-видавнича діяльність тощо ⁴.

Як неприбуткова громадська організація академія не має у своєму складі науково-дослідних установ чи інших структурних підрозділів. Вчені, обрані членами академії, працюють у науково-дослідних і освітніх установах медичного профілю, лікувальних закладах і фармацевтичних підприємствах. Академія виступає організатором дискусій фахівців у галузі медичних наук, забезпечує оприлюднення результатів їхніх науково-дослідних розробок. Це відбувається в першу чергу завдяки виступам вчених на сесіях Генеральних зборів, на конференціях, симпозіумах, семінарах і круглих столах, організованих під егідою академії.

З метою заохочення розвитку португальської медицини академія надає гранти, премії та нагороди тим вченим, які зробили значний внесок у вітчизняну медичну науку.

Академія налагоджує співпрацю з органами державної влади та управління країни, фармацевтичними компаніями, університетами, відомчими науково-дослідними установами медичного та фармацевтичного профілю, а також з громадськими організаціями. Провідним партнером академії є медичний факультет Лісабонського університету. Академія має постійні контакти з Міністерством охорони здоров'я Португалії, Координаційною радою з науки і техніки, Міністерством науки, технологій та вищої освіти, Фондом підтримки науки і технологій тощо. Почесним членом академії є міністр охорони здоров'я Португалії А. Хорхе.

Важливим аспектом діяльності академії є участь у виробленні засад державної політики в галузі охорони здоров'я через надання експертної допомоги відповідним державним інституціям. Особлива увага при цьому звертається на здоров'я молоді, популяризацію в середовищі останньої здорового способу життя, вироблення методик профілактики та подолання шкідливих звичок, розвитку фізичної культури тощо.

Наукові розробки вчених, які входять до академії, станом на 2011 р. охоплюють насамперед такі проблеми: серцево-судинної хірургії; нейрохірургії; молекулярної медицини; біомедичних досліджень; біохімії; патофізіології; онкології; офтальмології; отоларингології, ЛОР-онкології, алергології та імунології в отоларингології; пульмонології; травматології;

---

⁴Missão [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academianacionalmedicina.pt/Missao/details.aspx?tabid=2164&code=pt..>

геноміки і протеоміки; перинатальної медицини; терапії; профілактики та лікування хронічних захворювань; лікування рідкісних захворювань; лікування та профілактики діабету; медичної генетики та генетичних захворювань; гігієни та медичної екології; фармакології, розроблення нових лікарських препаратів і вдосконалення наявних; нейрофармакології; радіології; неврології; ревматології; педіатрії; сімейної медицини; токсикології; дерматології і венерології; естетичної та реконструктивної медицини; судової медицини тощо ⁵.

Члени академії також здійснюють науково-дослідну роботу за такими напрямками: медицини праці; медичної соціології; підвищення кваліфікації працівників медичної сфери; менеджменту в лікарській справі і фармакології; комерціалізації результатів науково-дослідних розробок у галузі медицини та фармацевтики; захисту інтелектуальної власності у сфері розробки медичних матеріалів і лікувальних методик; правових аспектів медицини; упровадження нових високих технологій у медичну галузь країни.

Упродовж 2008–2011 рр. вченими академії досягнуто значних успіхів у галузі епідеміології: досліджувалися соціальні умови, причини виникнення та шляхи подолання епідемій інфекційних хвороб, здійснювалось прогнозування ризиків виникнення пандемій у майбутньому; велось вивчення хвороб цивілізації і методик профілактики та лікування останніх; проводилися дослідження в галузі репродуктивної медицини; реалізовувалися науково-дослідні розробки з метою створення та впровадження системи заходів щодо профілактики шкідливих звичок і поширення в суспільстві ідеї здорового способу життя ⁶.

Вчені академії розробляють проблеми біоетики та лікарської етики, медичної деонтології, дослідження аксіологічних засад лікарської діяльності. У цьому контексті опрацьовуються проблеми евтаназії, морально-етичних аспектів абортів, моральної відповідальності лікаря перед хворими та суспільством тощо ⁷.

Починаючи з 2010 р., активно здійснюються розробки у сфері геріатрії та геронтології, зокрема, вивчення механізму старіння живих організмів; пошуку шляхів уповільнення процесу старіння; вивчення впливу факторів навколишнього середовища, харчування, рухової активності на стан здоров'я

---

⁵ Introdução [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academianacionalmedicina.pt/Backoffice/UserFiles/File/Documentos/Conflitos.pdf>.

⁶39a Sessao Plenaria da Academia Portuguesa de Medicina [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.hsm.min-saude.pt/contents/pdfs/eventos/39_Sessao_Plenaria_Academia_Portuguesa_Medicina.pdf.

⁷Requisitos para um bom «Testamento vital» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academianacionalmedicina.pt/Backoffice/UserFiles/Testamento%20Vital.pdf>.

та тривалість життя населення; вирішення проблем соціальної адаптації людей похилого віку, дослідження психологічних аспектів старіння тощо ⁸.

Одним з пріоритетних завдань академії є розроблення програм підвищення рівня технологічного оснащення лікувальних закладів країни, упровадження високих технологій у справу діагностики різного роду захворювань. При цьому значна увага приділяється опануванню працівниками медичної сфери нового устаткування. Важливим є також підвищення наукомісткості фармацевтичної індустрії.

Активно розгортаються дослідження в галузі історії медицини: аналізується історичний досвід розвитку медичних знань від давнини до сучасності, визначаються основні тенденції та здобутки на цьому шляху, висвітлюється роль визначних вчених у формуванні та інституціоналізації медичної науки ⁹.

З 2011 р. академія видає щорічник «Наукові праці Національної медичної академії Португалії», в якому публікуються статті її членів, присвячені проблемам історії португальської медичної науки, реформування системи охорони здоров'я в країні, упровадження нових технологій у медичну галузь, підвищення кваліфікації лікарів, інтеграції вищої медичної освіти Португалії в європейський освітній простір у рамках Болонського процесу, медичної етики та ін. Електронний варіант вказаного періодичного видання перебуває у відкритому доступі на офіційному сайті академії ¹⁰.

Активним є міжнародне співробітництво академії. Налагоджено контакти з низкою академій наук, науково-дослідних інститутів, університетів і наукових товариств зарубіжних країн. Активно розвивається співпраця з Королівською національною академією медицини (Іспанія), науково-дослідними установами та вищими навчальними закладами медичного профілю Франції, Італії та Великої Британії ¹¹.

Національна медична академія Португалії належить до Федерації європейських академій медичних наук. Беручи участь у проектах Федерації, академія інтегрує португальську медичну науку в європейський і світовий науковий простір, дає змогу вченим Португалії знайомитися з кращими

---

⁸A arte de envelhecer [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academianacionalmedicina.pt/Backoffice/UserFiles/File/Documentos/A%20arte%20de%20envelhecer.pdf>.

⁹A prescrição médica no relacionamento médico-doente ao longo dos tempos [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academianacionalmedicina.pt/Backoffice/UserFiles/A%20PRESCRI%C3%87%C3%83O%20M%C3%89DICA%20-%202011.pdf>.

¹⁰Anais da Academia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academianacionalmedicina.pt/Anais-da-Academia/files.aspx?tabid=2183&code=pt>.

¹¹Academia Nacional de Medicina de Portugal Apontamentos e recordações [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academianacionalmedicina.pt/Backoffice/UserFiles/File/Documentos/Academia%20nacional%20de%20Medicina%20de%20Portugal.pdf>.

здобутками медичної науки країн Європи, а саме: новими методиками лікування різного роду захворювань, новими лікарськими препаратами, сучасним медичним обладнанням. Завдяки федерації вчені мають можливість обмінюватися досвідом роботи у галузі медичних наук, лікарської та фармацевтичної справи. Вчені академії беруть активну участь у роботі конференцій, симпозіумів, семінарів і круглих столів, організованих під егідою федерації ¹².

При цьому значна увага приділяється співробітництву з португаломовними країнами: Бразилією, Анголою, Мозамбіком, Кабо-Верде, Гвінеєю-Бісау, Сан-Томе і Принсіпі, а також Східним Тимором. З-поміж вищезгаданих країн особливо продуктивними є контакти з Бразилією. Почесними членами академії є представники Національної медичної академії Бразилії та Міністерства охорони здоров'я цієї країни ¹³.

Підсумовуючи, варто відзначити, що Національна медична академія Португалії відіграє значну роль у розвитку медичної галузі країни. Вчені академії ефективно налагоджують наукову комунікацію, спільно знаходять шляхи вирішення актуальних проблем вітчизняної медичної науки, обмінюються досвідом науково-дослідної роботи та лікарської практики. Діяльність академії сприяє інтеграції медичної науки Португалії у світовий науковий простір, що забезпечує її конкурентоспроможність в умовах глобалізації та стрімкого розвитку високих технологій у медицині (*Костюк Є., канд. іст. наук, науковий співробітник відділу історії академічної науки Інституту архівознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*).

---

¹²Federation of the European Academies of Medicine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.feam.eu.com/indexEN.htm>.

¹³Academia Nacional de Medicina de Portugal Apontamentos e recordações [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academianacionalmedicina.pt/Backoffice/UserFiles/File/Documentos/Academia%20nacional%20de%20Medicina%20de%20Portugal.pdf>.